

Bernhardstraat 203

Un MISA cu a keda construi alrededor di 1932 den Bernhardstraat, situa aisla riba un percela cu CURA riba e huki di e caya ya menciona y cu un pida extension panort di Lagoweg. E edificio ta pertenece na Iglesia di Adventista di Shete Dia. Cu e consehero parokial Astleford, e trabou di e Adventistanan di Shete Dia a cuminsa na Aruba na 1931. Den binti aña nan cantidad a crece te 200. Nan a respeta diasabra como dia di descanso. Contrario na por ehempel e Metodistanan y e Angelicanonan, nan a uza Papiamento for di cuminsamento. Un grabacion di archivo ta mustra cu e iglesia originalmente tabata posee un toren chikito di dos banda cu tabata keda na banda di Bernhardstraat (mira Hartog, *Aruba zoals het was (...),* TO p.225.). Por trece e campanario chikito aki bek. For di e mesun grabacion aki ta sali na cla cu e bentana tabata traha completamente di yalusi di palo y cu e pida cu ta sali afo na e parti oost, no ta original. Tampoco e tapa-solo riba e porta di entrada no ta original. E parti cu e yalusinan di glas y e extension parti noord-oost no ta protegi basa riba Ordenansa di Monumento. E misa a keda construi riba un plano rectangular y ta consisti di un sala simpel cu un dak di dos banda y platchi di zink.

Na tur banda tin un pida ta sali afo; lo mester cambia e plachinan di zink. E fachadanan ta consisti di lata di palo di un forma peculiar y ta di gerabat. Despues a pleister e fachadanan di palo. E blokinan chikito di e fundeshi ta tras di e speilo. Un stupi cu trapi ta conduci na un porta di entrada cu panel hancho y cu ta habri dos banda. Cada banda di esaki tin un bentana cu boog cu kozijn di palo y cual ariba claridad ta drenta. E dos bentanan smal y original di yalusi di un bentana asina, ta cera na e parti abou cu yalusi di glas cu no ta proteha. Parti ariba ainda a resta e yalusi di palo. Parti oost di e fachada tin tres bentana similar. Na e parti di extension no protegi banda noord-oost, ainda por mira cu den e fachada original mester tin un espacio pa un porta. Na e parti west tambe tin tres bentana similar. Den e parti di fachada na haltura di e podium tin un bentana mas. Na e fachada dilanti (Z) tin ariba, den e plano di e fachada, un otro bentana di un diseño similar. E bentana aki ainda tin tur su yalusinan di palo y posiblemente ta esun mas original. Di paden e sala tin un podium na e banda panort, tras di cua tin dos porta. Den e espacio tin ademas banki senciyo.

Un misa di alrededor di 1932 (*terminus post quem:1931*) di interes publico pa Pais Aruba, debi na su balor arkitectonico historico, historia cultural grandi y tipologico. E edificio tin un relacion historico cu ampliacion di e grupo Protestant despues di yegada di Lago y asina no solamente pa historia di e Adventistanan di Shete Dia, pero den sentido mas amplio, di interes den historia eclesiastico di Aruba.

Bernhardstraat 203

Een omstreeks 1932 tot stand gekomen KERKGEBOUW aan de Bernhardstraat, vrijstaand gelegen op een perceel met ERFSCHEIDING op de hoek van genoemde straat met de noordelijke uitloper van de Lagoweg. Het gebouw behoort tot de Kerk van de Zevende-Dagsadventisten, oftewel de Iglesia Adventista di Shete Dia. Met ouderling Astleford begon het werk van de Zevende-Dagsadventisten in 1931 op Aruba. In twintig jaar groeide hun aantal tot 200. Zij eerbiedigden de zaterdagsrust. In tgenstelling tot bijvoorbeeld de Methodisten en de Anglikaanse kerk gebruikten zij vanaf het begin het Papiaments. Een archiefopname geeft aan dat het kerkje in oorsprong in bezit is geweest van een kleine toren als ruiter aan de zijde van de Bernardstraat. [Zie Hartog, *Aruba zoals het was (...)*, TO p.225.] Deze kleine klokkentoren kan worden teruggebracht. Uit dezelfde opname blijkt dat de vensterinvulling geheel uit houten shutterramen bestond en dat de veruitkragende vaste luifels aan de oostzijde niet oorspronkelijk zijn. Ook de luifel boven de toegangsdeur is niet oorspronkelijk. De glazen shutterdelen worden niet beschermd. De aanbouw aan de NO-zijde wordt niet beschermd vanwege de monumentenverordening.

Het kerkgebouw is op een rechthoekig grondplan tot stand gekomen en bestaat uit een eenvoudige zaal onder zadeldak met golfplaten dekking. Aan alle zijden bestaat een overstek; de golfplaten zullen zijn vervangen. De gevels bestaan uit houten delen die op een met lippen ineengrijpende wijze zijn gerabat. De houten gevels zijn vervolgens gepleisterd. De korte poeren zijn achter de plint gelegen. Een stoep met treden leidt tot een brede dubbel openslaande toegangsdeur met panelen. Aan weerszijden hiervan bevindt zich een boogvenster met houten kozijn en bovenlicht met een tweetal radiërende roeden op bol. De twee in oorsprong smalle shutterramen van een dergelijk venster hebben thans een overigens onbeschermde vulling aan de benedenzijde met glazen shutters . Aan de bovenzijde resteren nog de houten shutterbladen. Aan de oostgevel bevinden zich drie van dergelijke vensters. Bij de niet beschermde uitbreiding aan de NO-zijde is nog te zien dat er daar in de oorspronkelijke gevel ruimte moet zijn voor een deuropening. Aan de westzijde bevinden zich eveneens drie van dergelijke vensters. In het geveldeel ter diepte van het podium bevindt zich nog een venster. Aan de voorgevel (Z) bevindt zich boven in het gevelvlak nog een kleiner venster in vergelijkbare uitvoering. Dit venster heeft al zijn houten shutterbladen nog en is mogelijk derhalve het meest oorspronkelijk. Inwendig heeft de zaal een podium aan de noordzijde, waarachter een tweetal deuren. In de ruimte staan verder eenvoudige banken.

Kerkgebouw van omstreeks 1932 (terminus post quem: 1931) van algemeen belang voor het Land Aruba vanwege de architectuurhistorische en hoge cultuurhistorische en typologische waarde. Het gebouw staat in historisch verband met de uitbreiding van de protestante groeperingen na de komst van de Lago en is derhalve niet slechts voor de geschiedenis van de Zevende-Dagsadventisten, maar in bredere zin van belang binnen de kerkgeschiedenis van Aruba.

Bernhardstraat 203

A CHURCH BUILDING which was built in about 1932 in the Bernhardstraat, it is situated free-standing on a parcel of land with PROPERTY DIVISION at the corner of said street with the northern end of the Lagoweg. The church belongs to the Church of the Seventh Day Adventists, or the "Iglesia Adventista di Shete Dia".

The work of the Seventh Day Adventists in Aruba began in 1931 with the elder Astleford. In twenty years their number grew to 200. They observe Saturday as a day of rest. Contrary to for example the Methodist and the Anglican church they have used Papiamento from the beginning. The records indicate that the little church originally had a small framework tower on the side of the Bernhardstraat. [See Hartog, *Aruba zoals het was (...)]* This small clock tower can be reconstructed. The same records show that the inner part of the windows were completely comprised of wooden shutters and the protruding canopies on the east side, are not original. Also the canopy above the entrance door is not original. The glass shutters are not protected. The addition on the North-Eastern side is not protected because of the monument ordinance.

The church building was built on a rectangular ground plan and consists of a simple hall under a gable roof with corrugated metal sheeting as roofing. There are eaves on all sides; the corrugated metal sheets must have been renewed. The facades consist of wooden siding which are rabbeted in an interconnected manner with an overlapping lip. Later the wooden facades were plastered. The concrete foundation columns are situated behind the skirting. A doorstep with steps leads up to a broad double folding entrance door with panels. On both sides of this there is an arched window with a wooden frame and upper light with two radiating rods on a ball. The two original narrow shutter portions of this window have an unprotected inner part of glass shutters at the lower ends now. At the upper ends there still are the wooden shutter sides. On the east exterior wall there are three of such windows. At the addition on the north-east side, which is not protected, one can still see that in the original east exterior wall there must have been a space for a door opening. On the west side there are also three of the before mentioned windows. In the portion of the exterior wall at the back of the stage there is another window. At the front exterior wall above the gable there is another smaller window of comparable design. This window still has all its shutters and therefore it is possibly the most original part. At the interior the hall has a stage at the north side, behind which are two doors. Furthermore there are simple benches in the hall.

A church building of about 1832 (terminus post quem:1931) of general importance for the country Aruba because of its architectural historical and highly cultural historical and typological value.

Historically the building is realted to the expansion of protestant groups after the arrival of Lago and is therefore not only important for the history of the Seventh Day Adventists, but in a larger sense it is of importance within the history of churches in Aruba.